

Jansko Kersnik: JARA GOSPODA

Zgodba se prične v krčmi, ki je last očeta Krača. Krčma je razdeljena na gosposko sobo zadaj, v kateri so sedeli notar, sodni adjunkt, dva oskrbnika graščin, poštar ter zdravnik, v prednji sobi pa so sedeli razni trgovci, ki so prihajli iz semna. Družčino v gosposki sobi je presenetila novico o novem sodniku, Andreju Vrbanoju. Sprva je bila čista tišina, potem pa so počasi izbrskali vse kar so vedeli o njem in ugotovili, da je za vse primeren, razen pri ženskah je malce neroden. Proti koncu večera sta ostala samo še notar Valentin ter adjunkt Pavel, ki se spominjata starih časov izpred 15. let, ko se je Andrej zaljubil. Spominjala sta se kako so se nekega dne vsi, ki so kaj veljali zbrali pri Orlovih na gradiču. Od tam so odšli na belo cerkvico kremensko. Hrano in pijačo so natovorili na osla Sivčka, ki ga je vodila grofova mlajša hči Maruša. Na poti se je zapletla v pogovor z Andrejem Vrbanojem. Pogovarjala sta se o njeni starejški sestri Julki, v katero je bil Andrej zaljubljen. Zvedel je da Julka njegove ljubezni ne sprejema in ima rajši Pavla. Gospod Orel in kapitanuš opazujeta vse to in se spominjata, kako je bilo lepo, ko sta bila onedva mlada. Po pogovoru je Tine vprašal Pavla, kaj se je tisti dan pravzaprav zgodilo z njim, Julko in Andrejem? Andrej je s prva malce obotavljajal a mu je nato povedal, kaj se je zgodilo takrat in je spremenilo njihova življenja. Bil je zaljubljen v Julko. Toda ni bil edini, Andrej Vrbanoj je bil prav tako zaljubljen v njo. Na Veselkovi sta Pavel in Julka odšla na samotni kraj v gozd, kjer sta nabirala rožice. Takrat je Pavel čutil potrebo, da Julki pove vse kar mu leži na srcu in to je tudi storil, toda ravno takrat je prišel Andrej in je vse slišal. Julka jo je zapustila in ostala sama. Sporekla sta se in stepla. K sreči ju je razdril stric Pepe. Nekega dne se je cela vas pripravljala za sprejem župnika, ki se popelje tu skozi v Babino polje. Novi župnik „gospod Frančišek,“ je prispel v vas z kaplanom in imovitnimi gospodarji iz Babinega polja. Vsi so se odpravili v krčmo. Kmalu pa je vstopil tudi sodnik Andrej. Kasneje ste se v krčmi srečala Pavel in Andrej. Začela sta se zbadati in pogovor je nanese tudi na njuno bivšo ljubezen Julko. Tistega večera je Andrej tudi prvič srečal Ančko. Potem se zgodba nadaljuje 6 mesecev kasneje in sicer, ko župnik oznanil Ančkino in Andrejevo poroko. Cela vas je bila malce pretresna, večinoma pa so bili veseli, kajti imeli so zopet o čem za govoriti. Vsi so razpravljali o tem ali bo zakon uspel ali ne, ali je Ančka prava za Andreja, itd. Pavel je bil malce jezen, ker mu Andrej ni ničesar povedal, toda se je sprijaznil s tem. Vaščani začnejo razmišljati, kaj se bo zgodilo z Ančko, ko bo vstopila v visoko družbo. Če jo bodo sploh sprejeli. Pavel je menja, da se mlada ženska še veliko stvari lahko nauči in, da bo postala še imenitna dama, samo da jo v krčmi ne bodo mogli več objemati. Grobljanom se je bližala 100. obletnica ustanovitve mesta, zato je bilo celotno mesto na nogah in se pripravljalo na svečano slovesnost. Priprave na slovesnost so čez dan potekale v cerkvi ponoči pa so se preselila v krčmo, kjer so se prerekali o novi šolski zastavi. Vrbanojev zakon je bil do sedaj srečen, edino Pavla je žrlo, zakaj je on ni vzel za ženo, ker je bil mnenja da bi jo on lahko imel bolj rad kot Andrej. Nekaj časa so Ančko opravljali, da ne zna biti dama in da ne ve čisto nič o obnašanju dame, vendar je ona kmalu dobila dobro prijateljico Valentinovo soprogo. Ves ta čas pa je Pavel zvečer spremljal Ančko do doma ter hodil redno na obiske k notarjevim. Družba se je spravila na pohod na bližnjo trško gorico. Tam so se šli igro, kjer si je vsak moral poiskati svoj par. Vsi so se lovili, le Ančka in Pavel sta se odtujila od skupine, kjer je Pavel poljubil Ančko ter ji povedal, da jo je imel že vedno rad. Da ju nebi pogrešali sta se vrnila k skupini, kjer si je Andrej našel za družabnico Julko. Zvečer je Andrej opazil, da z Ančko ni vse uredi. Kmalu sta se sporekla glede Julke in Ančkinega obnašanja. Prekinil ju je Pavel in povabil Ančko na ples okoli kresa, Kasneje pa je Andrej že pil vino skupaj z Julko in vsi so rajali do poznih ur, ko je ogenj začel pojemati in oznanil, da je veselice konec. Večerna veselica se je odvijala v Kračevi krčmi. Tam sta bila, poleg drugih, tudi zakonca Vrbanoja in Pavel, ki je prišel zelo pozno. Ko ga je Ančka zagledala, mu je zaskrbljeno povedala, da morata nujno govoriti. Umaknila sta se v mirni konec, kjer ju niso opazili in tam je Pavel zvedel, da Julka pravi ljudem, da sta se on in Ančka poljubljala. Ančka je bruhnila v jok in Pavel jo je povabil na ples, da bi jo pomiril. Ko je bilo plesa konec je Ančka želela domov, odpravila se je v sobo, kjer je imela svojo obleko, nakar ji je Pavel sledil in šel z njo v sobo. V sobi jo je zopet poljubil. Naslednje jutro sta se Ančka in Andrej zopet prepirala in Andrej je besen odšel v službo. Kmalu pa je prišel mimo

hiše Pavel in pozdravljal Ančko in to se je dogajalo skoraj vsako jutro. In tako je naletelo, da so bili zopet vsi v Kračevi krčmi. Notar, Andrej in ostali so igrali tarok, Ančka pa je bila zgoraj pri očetu Kraču. Kmalu se jima je pridružil tudi Pavel, ki je pomagal Kraču sestaviti protestno pismo. Vsi so vedeli, vsi razen Andreja kaj imata Ančka in Pavel. Nekega večera je Evfemija zbrskala vse kar je vedela novega o Ančki ter Pavlu, ki jo spremlja vsak dan domov. Porodila si je misel, da bi Andreju poslala anonimno pismo, kajti ni ji bilo všeč, da je Andrej tako naiven. Pismo je, drugi dan, res poslala. Ko je Andrej odprl pismo in v njem prebral, da ga njegova žena vara s Pavlom, mu je zastal dih. Poklical je po Ančko in Pavla. Ko sta prispela je Andrej živčno vrgel pismo Pavlu, ta ga je hladnokrvno prebral in odložil, ter rekel, kako lahko verjame tem govoricam in lažem. To je Andreja razkurilo ter mu je zabičal naj vzame Ančko, da je odslej naprej njegova, ter mu naložil delo. Minilo je 10 let od dogodka, ko so vsi trije krenili svojo pot in se niso nikoli več videli. Vrbanoj je postal svetovalec pri majhen okrožnem sodišču, Pavel je postal sodnik na Grobljem, Ančka pa je postala razcapanka brez dela. Ker je oče Krača umrl, se je Minče na novo poročil in ta žena je Ančko vrgla iz hiše. Tako je morala na sodišče pred sodnikom Pavlom. Bila je obtožena vlačugarstva. Pavel je sprva ni spoznal, prav tako ga tudi Ančka ni. Čez nekaj časa pa je Pavel le spredel kdo stoji pred njim, toda ostal je mrtvohladen ter jo je obsodil na 3 dni zapore. Ančka je po dveh dneh v zaporu, zaradi vročine umrla. Pokopali so jo tam kjer so pokopavali le berače in brezdomce. Za pogrebom pa je šel samo sodnik Pavel.